

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Meditationum evangelicarum pars tertia, hoc est:
Tractatio evangeliorum tam dominicalium, quam
festivalium, ad recte se sub variis tentationum generibus
gerendum, disposita**

Creide, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

De secundo

[urn:nbn:de:bsz:31-126133](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-126133)

Adhuc hodie filii hujus seculi sibi persuadent, non Deum omnia ad amulum exacturum, si temporalibus impediti, non semper cultui divino vacare possint.

Hic idololatriam, hypocrisin, blasphemias, execrationes, superbiam & alia nefanda peccata palliare minus verentur. Quando à verbi Præcone publicè ex suggestu arguuntur, mandato Pauli, 1. Tim. 5. v. 20. illum nimis strictè omnia exigere opinantur. Verùm non moveat hoc verbi Ministros, sed clament potius, nec cessent, quasi tuba exaltantes vocem suam, Esa. 58. v. 1. quodsi enim peccatores ad pœnitentiam perduxerint, gaudium Angelorum excitabunt, Luc. 15. v. 11.

Qui frugi sunt, agnoscunt, si forrè deliquerint, orantes cum Davide: Non declines cor meum, in rem malam, ad excusandas excusationes in peccatis, Psal. 141. v. 4. Prov. 28. v. 13.

Imprimis verò caveant sibi Ecclesiæ Pastores, ne cuipiam blandiantur, sed officio suo probè perfungantur, veritatem nemini abscondentes. Quodsi servus hic assentationibus placere voluisset, non est dubium, quin à singulis non contemnendum honorarium reportasset. Verùm religio ipsi est, Domino aliter rem referre, quam reapte est: Accitè omnia, prout habebant se, eidem renunciabat.

Eodem modo omnes animarum Pastores affecti sint. Sed non pauci hodiè occurrunt Excusantes, Dissimulantes, Sycophantæ, qui muneribus corrupti ad placitum hominum loqui non verentur. Non carpunt peccata, non reprehendunt scan-

dala, hinc à Prophetis Jerusalem egreditur hypocrisis, super omnem terram, Jer. 23. v. 15. O quàm rigorosa ratio requiritur ab ipsis, die novissimo, quando rationem de sanguine deperdito dabunt, Ezech. 3. v. 18. Quilibet proindè, quæ officii sui sunt, sedulo agat. Quodsi auditores excusari volunt, ita se gerant, ut excusari possint: aut nos excusent, quando quæ officii nostri sunt, facimus. Vos estis sal terræ, ait Salvator, quodsi sal infatuatus fuerit, in quo salietur? Matth. 5. v. 13.

III. *Mundanorum incuriam.* Hic audimus, Christum hospitibus ingratis severam pœnam annunciantem, quod non gustaturi sint cœnam ejus in æternum.

Equidem Judæi, quod Christus hic minatus est, irreparabili suo damno experti sunt: ut adhuc hodiè sint in execrationem, & in stuporem, & in maledictionem, & in opprobrium, Jer. 42. v. 18.

Nos exemplo eorum instructi, ingratitude hujusmodi renunciemus. Noli superbè de te sentire, sed time: Si enim Deus naturalibus ramis non pepercit &c. Rom. 11. v. 21. Psal. 7. v. 13. 2. Chron. 36. v. 16.

De Secundo.

Sequitur *Medela*, quæ fluit
1. *Ex cœnæ preparatione*, quam Deus ab æterno decretam, in plenitudine temporis instituit,

1. *Ex summa necessitate.* Quia enim serpens antiquus Protoplastos nostros seduxit, ut de arbore scientiæ boni & mali escam prohibitam comederint, Gen. 3. vers. 6. unde mortis temporalis & æternæ rei facti sunt, Sapient. 2. vers. 24.

Is 2

Rom.

Rom. 5. v. 12. Deus benignissimus animam nostram amavit, Esa. 38. v. 27. & in concione Evangelicâ, lapso generi humano efficacis antidotum præparavit, quo ipso mors corporalis in placidum somnum transmutata, Joh. 11. v. 26. æterna verò penitus sublata est, ne fidelibus ulterius nocere posset, modò cœnæ huic sedulo interfuerint, & Mannam cœlestem in scrinio cordis sui fideliter custodiant, quoties in concionibus dispensatur, ut ipsa Veritas ait: Amen, Amen dico vobis, si quis sermonem meum servaverit, mortem non videbit in æternum, Joh. 8. v. 51.

2. *Ex immensa caritate.* Scimus enim, quod JESUS Servator cum Ecclesia suâ se desponsaverit, Os. 2. v. 19.

Atqui nuptiæ agni & domi deductio quam proximè instant, & propediem vox insonabit: Ecce, Sponsus venit, Matth. 25. v. 6. Propterea Dominus cœnam instituit, quâ in Ecclesia in his terris frui possumus, sicuti legimus, quod in desponsatione junioris Tobix, cum Sara filia Raguelis, conscriptione conjugii facta, etiam convivium instruxerint, Tob. 7. v. 16. Postea nuptiæ demùm secutæ sunt, ubi amici in ædibus Raguelis convenientes, novis nuptis gratulati sunt, dicentes: Benedicat te Deus Israel: & dicatur benedictio super uxorem tuam, & super parentes vestros: & videatis filios vestros, & filios filiorum vestrorum, usque in tertiam & quartam generationem: & sit semen vestrum benedictum, à Deo Israel, qui regnat in secula seculorum. Cumque omnes dixissent, Amen, accesserunt ad convivium: sed & cum timore Domini nuptiarum convivium exercebant, Tob. 9. v. 9.

Similiter magna hæc cœna, de qua sermo est in præsentis Evangelio, desponsationi nostræ accommodata est, quando verò nuptiæ & repotia consequentur, cum Abraham, Isaac, & Jacob recumbemus in Regno Dei, Matth. 8. v. 11. Luc. 13. v. 29. Esa. 65. v. 14.

II. *Ex multorum invitatione.* Vocavit enim multos, ut Servator ait. Hoc ipso potissimum respiciuntur Judæi, ex quibus Ecclesia V. T. ordinarie collecta est: illorum quippè erat adoptio & testamenta, & legislatio & cultus & promissa: quorum patres, ex quibus est Christus, secundum carnem, qui est super omnia Deus benedictus in secula, Rom. 9. v. 4. 5. Ideò & principio non multum curavit gentiles, sed expressè mulieri Cananæ respondit: Non sum missus, nisi ad oves, quæ perierunt, domus Israel, Matth. 15. v. 24. Verùm hoc de officio Prophetico intelligendum, quod in Judæa ipsi obeundum fuit, unde & Minister circumcisionis appellatur, Rom. 15. v. 8. Sed quod officium Sacerdotale concernit, tradidit semetipsum oblationem & hostiam Deo, in odorem suavitatis, Eph. 5. v. 2. propitiatio factus non pro Judæorum duntaxat, nec gentiliùm modò: sed & totius mundi peccatis, 1. Joh. 2. v. 2. Propterea quoque Apostolos suos ablegavit in mundum universum, cum hæc instructione, ut prædicent Evangelium omni creaturæ, Marc. 16. v. 15.

Sicut igitur antè dicebatur: Non fecit taliter omni nationi, Psal. 147. v. 10. cum Judæi adhuc existerent populus ejus peculiaris, Deut. 7. v. 6. nunc ob scædam eorum ingratitude, quæ Evangelium quasi conculcarunt, & repulerunt, Act. 13. v. 46.

est res rediit, ut dicatur: Taliter non facit Judæis. Nos enim jam sumus genus electum, regale Sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis, 1. Petr. 2. v. 9. superædificati super fundamentum Apostolorum & Prophetarum, ipso summo angulari lapidi Jesu Christo, Eph. 2. v. 19.

Nemo proindè Deum injustitiæ insimulare potest, quasi non omnes homines salvos velit. *Vocatorum crimen est, non vocantis*, Chrysofostomo dicente. Quod enim hodiè Judæi, Turci, aliæque barbaræ gentes magnæ huic cœnæ non adedò propinquæ sunt, ac nos, id non Deo vocanti, sed vocatis Majoribus adscribendum est, quod nobile verbi & Sacramentorum depositum non diligentius conservarunt, & ad posteros propagarunt. Imputent hoc sibi ipsis. Deus sanè adedò misericors est, ut non delectetur in ullius hominis perditione, Tob. 3. v. 22. Quando verò Judæi nolunt, vocat gentiles: quod si & hi venire renuunt, pauperes ac debiles & cæci & claudi invitantur, quo impleatur Dei domus. Non enim personarum acceptor est Deus; sed in omni gente, qui timet Deum, & operatur justitiam, acceptus est illi, Act. 10. v. 35.

III. *Ex lautissimâ tractatione.* Quia enim magna vocatur cœna, quam Deus cœli & terræ apparari curavit, facilè colligendum est, apparatus quoque non vilem, sed lautissimum esse. Quoniam omnes Dii gentium Elilim: Dominus autem cœlos fecit. Laus & magnificentia est in conspectu ejus, robur & decus est in sanctuario ejus, Psal. 96. v. 5.

Quando olim Christus in diebus carnis suæ in convivium admissus est, quatuor

potissimum, illata sunt: Primò *aqua* ad mundandam. Secundò *Cibus*. Tertiò *potus*, & quartò *balsamus*, quo Judæi convivas suos inungere soliti, Matth. 26. v. 6. Joh. 12. v. 1. & seqq.

Hæc omnia quoque in magnâ hâc cœnâ reperiuntur.

1. *Aqua* nobis exhibetur, quæ non vulgaris, sed aqua vitæ est, quâ cor, caput, manus, pedes, anima & corpus purificari possunt, Tit. 3. v. 6. ita ut neque macula neque ruga ulla in nobis amplius reperiri debeat, Eph. 5. v. 26.

2. *Nec cibus* desit. Judæi in V. T. habebant sacrificia, & Manna: at typi tantummodò erant & umbræ, hinc Servator ad Judæos: Amen, amen dico vobis: Non Moses dedit vobis panem de cælo, sed Pater meus &c. Joh. 6. v. 32.

3. *Potus* quoque generosus nobis porrigitur, qui est sanguis Jesu Christi Filii Dei, emundans nos ab omnibus peccatis, 1. Joh. 1. v. 8. Nam calix benedictionis, cui benedicimus, nonne communicatio sanguinis Christi est? Et panis quem frangimus, nonne participatio corporis Christi est, 1. Cor. 10. v. 15. Confer Matth. 26. v. 26. Marc. 14. v. 22. Luc. 22. v. 19. 1. Cor. 11. v. 23.

Quod 4. *balsamum* concernit, quod in Judæorum convivii ad ungendos convivas exhibitum fuit, ejus vicem subit in hâc magna cœna oleum lætitiæ Spiritus sancti, Psal. 45. v. 8. qui unctio est, omnia nos docens, 1. Joh. 2. v. 20.

Horum consideratione dicamus cum Davide: Quàm pretiosa est misericordia tua Deus &c. Psal. 36. v. 8. 10.

De cœna Platonis olim dicebatur:

Is 3

Sapuis-

Sepuisse etiam in diem alterum. Verùm de hâc cœna multò æquius adseverare possumus, quod pius salutare sit in æternum. Ego sum panis vitæ, inquit Christus, qui venit ad me, non esuriet: & qui credit in me, non sitiet unquam, Joh. 6. v. 35.

In conviviis corporalibus sæpè arcta amicitia & fraternitas conciliatur, sicut Isaac factò convivio, fœdus ferit cum Abimelecho, Gen. 26. v. 30. Verùm in hoc spiritali convivio emolumentum majus restat nobis: hîc enim venimus in adoptionem Patris, Joh. 1. v. 12. fraternitatem inimus cum Christo, Joh. 20. v. 17. communionem habemus cum Spiritu sancto, qui hâc ratione ad nos venit, Joh. 16. v. 7. quin & participes reddimur divinæ naturæ, 2. Petr. 1. v. 4. & consequimur vitam æternam, ut cum Christo non destituamur ullo bono, Psal. 34. v. 11.

De Tertio.

Restat *Cautela*, quæ tribus absolvitur Regulis, quarum

1. *Bonitatem Dei admirare.* Est enim homo ille, qui cœnam hanc magnam paravit, de quo Christus hîc loquitur, verus *φιλάνθρωπος*, qui non modò universo mundo Filium suum unigenitum donavit: sed continuò adhuc ad hominum salutem promovendam operosus est, facitque vineæ suæ quæ potest, eò sine ut ferat uvas non labruscas, Esa. 5. v. 4. Hæc magna est gratia, quam in æternum demereri non possumus.

Cum arca fœderis è domo Obed Edom in arcem Sion translata esset, quâ in re universus Israel occupatus fuerat, partitus est

Rex singulis, tam viris quàm mulieribus collyridam panis unam, & astaturam bubulæ carnis unam, & unam lagenam vini, quod Spiritus sanctus in memoriam consignari jussit, 2. Sam. 6. v. 19. Verùm in prælectâ Pericope major munificentia nobis ostenditur, quam Rex Regum in eo probavit, quod non pro aliquot, sed omnibus hominibus pretiosam cœnam paravit; sicut hîc nobis describitur,

1. *Tanquam hospes humanissimus.* Erat enim homo quidam, qui fecit cœnam magnam. Super qua verba Chrysostramus: Quando Deus homini se confert, nil nisi gratiam significat, quando vero leoni, urso vel alii bestię se comparat, nil nisi iram & indignationem minatur. Sit ergò nobis merum gratiæ indicium, quod peccatoribus nobis hanc cœnam paraverit. Utrique habemus Deum benignissimum, qui diligit populos, Deut. 33. v. 3. & sicut nos in principio ad imaginem suam creavit, Gen. 1. v. 27. sic nos dilexit in Christo, ante jacta fundamenta mundi, Eph. 1. v. 5. Quis hîc non confisteret, & admirabundus diceret: Quid est homo, quod memor es ejus? Psal. 8. v. 5.

2. *Tanquam hospes liberalissimus.* Nihil hîc meruimus, nec unquam referendo sumus, quæ nobis præstitit. Attamen adeò munificus est, ut ex merâ benignitate, sine ullo nostro merito & compensatione laudatissimam hanc cœnam præparavit, ut sugamus, & satiémur ab uberibus consolationis ejus, Esa. 66. v. 11. Eph. 2. v. 11.

3. *Tanquam hospes candidissimus.* Parat enim convivium, non cœdes, ut Absolon, 2. Sam. 13. v. 28. vel Ptolomæus Dux in campo Jericho, 1. Maec. 16. v. 15. Id hîc minime